

راوی حدیث «أنا مدینة العلم و علی بابها» کیست؟

ابوسعید خدری یکی از صحابی رسول خدا(ص) و از فقیهان مدینه بوده است، او یکی از کسانی است که روایتهای بسیاری را از ایشان نقل کرده است و از جمله روایاتی است که در منقبت اهل بیت(ع) از وی نقل شده است.

ابوسعید خدری یکی از صحابی رسول خدا(ص) و از فقیهان مدینه بوده است، او یکی از کسانی است که روایتهای بسیاری را از ایشان نقل کرده است و از جمله روایاتی است که در منقبت اهل بیت(ع) از وی نقل شده است.

به گزارش خبرگزاری مهر، سعد بن مالک بن سنان انصاری از تیره خزرج ۱۰ سال پیش از هجرت در یثرب زاده شد. وی به کنیه اش شهرت داشت. چون نیای او خدره نام داشته، او را خدری گفتند. مادرش انیسه دختر ابوحارثه از قبیله بنی نجار، از زنانی بود که با رسول خدا (ص) بیعت کردند. پدرش مالک بن سنان در غزه احد به شهادت رسید. پیمان برادری او با حویصة بن مسعود بن کعب برقرار شد. در غزه خندق و نبردهای پس از آن و نیز در بیعت رضوان به سال ششم ق. حضور داشت.

ابوسعید در جنگ بدر به سبب خردسالی حضور نداشت. ۱۳ ساله بود که پدرش او را برای شرکت در جنگ احد معرفی کرد و پیامبر(ص) به سبب خردسالی، شرکت او را در جنگ نپذیرفت. در ۱۵ سالگی نخستین بار در غزه بنی مصطلق شرکت کرد و سپس در غزه های گوناگون پیامبر(ص) حضور یافت. حضور وی در ۱۲ غزه گزارش شده است.

از رابطه ابوسعید خدری با خلیفه اول و دوم گزارشی در دست نیست. تنها در زمان خلیفه دوم به عنوان یکی از فقیهان مدینه از او نام برده اند. در زمان خلیفه سوم نیز از فقیهان مدینه بود. هنگامی که عثمان بن عفان خطبه را در نماز عیدین (فطر و قربان) بر نماز مقدم داشت، او روش رسول خدا(ص) را مقدم داشتن نماز بر خطبه ها شمرد. او از اصحاب خاص امام علی(ع) بود که در جنگ های نهروان، جمل و صفین در رکاب امام علی(ع) حضور داشت و از جمله یاران ایشان در شرطة الخمیس بود.

ابوسعید خدری با بنی امیه رابطه ای دوستانه نداشت و در جای های گوناگون از سیاست های آنان انتقاد می کرد. از جمله به مروان بن حکم که خطبه عیدین را پیش از نماز خواند، اعتراض کرد و با او درگیر شد. وی در ماجرای یورش سپاه معاویه به مکه به فرماندهی یزید بن شجره رهاوی، قثم بن عباس بن عبدالمطلب، فرماندار مکه، را دلدار داد و او را از تصمیم خود برای ترک مکه بازداشت. این تهاجم شامیان با پیروزی سپاه علی بن ابیطالب(ع) در مکه پایان یافت.

ابوسعید خدری در روزگار خلافت معاویه، برای اعتراض به کارهای او به شام رفت. نیز در واقعه حره در حمله سپاهیان شام به مدینه مورد هجوم سربازان بنی امیه قرار گرفت. هنگامی که مروان بن حکم مانع دفن امام حسن(ع) در کنار رسول خدا(ص) شد، او با نقل حدیثی از رسول خدا(ص) درباره جایگاه امام حسن(ع) مروان را از این کار بر حذر داشت. امام حسین(ع) در روز عاشورا هنگامی که می خواست حقانیت خود و یارانش را به سپاه ابن زیاد ثابت کند، با یادکرد نام ابوسعید، به حدیثی به نقل از وی استناد کرد.

ابوسعید در سال ۷۳ق. همراه سلمة بن اکوع با عبدالملک بن مروان بیعت کرد. وی در زمره مکثرین روایت (روایتگران احادیث بسیار) بود. در مسند بقی بن مخلد ۱۱۷۰ حدیث از وی نقل شده است. از جمله روایتهای مشهور نقل شده از وی، احادیث فتح خیبر، نزول آیه تطهیر درباره علی(ع) و فاطمه(س)، حدیث معروف «الحسن والحسین سیدا شباب أهل الجنة»، حدیث «من كنت مولاة فعلى مولاة» و حدیث ثقلین است.

افزون بر روایتهای یاد شده، حدیث هایی ارزشمند درباره فضایل و مناقب اهل بیت(ع) دارد که از آن جمله می توان به این دو روایت اشاره کرد: «أنا مدینة العلم و علی بابها» و «ما گروه انصار، منافقان را به دشمنی علی بن ابی طالب(ع) می شناختیم». نیز از وی روایتهای فراوان درباره مهدویت در کتب اصلی شیعه و کتب اهل سنت گزارش شده است.

اصحاب دیگر رسول خدا(ص) چون جابر بن عبدالله انصاری، زید بن ثابت، انس، ابن عباس، ابن عمر، ابن زبیر و شماری از تابعین از جمله سعید بن مسیب، ابوسلمه، عبیدالله بن عتبة، عطاء بن یسار و ابوامامة بن سهل بن حنیف از وی روایت نقل کرده اند. او از فقیهان اصحاب رسول خدا(ص) بود که در منابع اهل سنت با عناوینی چون امام مجاهد و مفتی مدینه یاد شده است. گفته اند که در میان اصحاب جوان رسول خدا(ص) عالم تر از وی نبوده است. احادیث فقهی وی در موضوع های گوناگون در کتب شیعه و اهل سنت آمده است. بر پایه روایتی از امام سجاد (ع) ابوسعید بر سنت پیامبر(ص) پایدار ماند و دگرگونی در او راه نیافت. نیز از امام صادق(ع) روایت شده است: تشیع و پیروی علی(ع) نصیب ابوسعید خدری شد و او بر این عقیده

ابوسعید خدری در سال ۷۴ق. بیمار شد و پیش از وفات وصیت کرد که در جایی معین از بقیع به خاک سپرده شود که کسی در آنجا مدفون نشده باشد. او جایی را که خود در نظر گرفته بود، به فرزندش نشان داد. این مکان در بخش شرقی قبرستان بقیع، نزدیک مقبره فاطمه بنت اسد مادر امام علی(ع) است. سرانجام وی پس از سه روز بیماری سخت در ۸۴ سالگی درگذشت و در همان مکان معین شده در بقیع، به خاک سپرده شد.